

vexilologie

5

JAK SBÍRAT VLAJKY ?

Otázka převelice jednoduchá, ale ve své podstatě nesmírně složitá a problematická. Důvodů a příčin může být více. Někdo sbírá vlajky pouze jako svého koníčka a jen jako svou zálibu. Bez hlubšího opodstatnění, učarovala mu prostě pestrost barev na jednotlivých vlajkách. Sbírká se mu postupně rozrůstá, prohlíží si ji, mazlí se s ní. Najde u ní duševní klid a pohodu, nevědomky nebo i vědomě utíká z dnešního rušného života, aby se tu v klidu zasní nad barevnými obrázky. Někdo se zase zaměří na určitý stát nebo skupinu států. Jako kluk si přál být alespoň jednou námořníkem, statečným kapitánem, dobyvatelem, dobrodruhem a poznat rozlehlý a nekonečný Tichý oceán s jeho ostrovy, ostrůvky a atoly, zaměří se tedy na kolonie, protektoráty, mandátní a svěřenecká území a má o zábavu postaráno, protože pestrost a různorodost těchto vlajek je veliká a sotva bude někdy mít možnost prohlásit, že má kompletní sbírku těchto vlajek. Někdo se zaměří na určitý druh vlajek, třeba jen na vlajky hlav států, protože ty jsou opravdu nejpestřejší. A má opět o práci a o zábavu postaráno, protože málokteré vlajky se mění tak často, jako právě tyto. Ovšem pravý sběratel, který už nesleduje vlajky pouze pro jejich pestrost, sbírá všechny státní vlajky všech států. Tady už nastupuje opravdu hluboké poznání, nutně podpořené znalostí zeměpisu, dějepisu, heraldiky a dalších oborů, nehledě už vůbec k času, který musí nutně věnovat své stále se postupně rozrůstající sbírce a v neposlední řadě i ke značným obětem finančním, protože většina literatury pochází ze zahraničí. A je třeba si ještě připomenout trpkou bolest, lítost a zklamání, dozví-li se o nějaké vlajce nebo knížce, která je pro něj nedostupná, ať už z jakýchkoliv důvodů.

Vidíme tedy, že věnovat se vexilologii, nauce o vlajkách, není přece jen tak snadné. Jak poradit začínajícím adeptům, kteří propadli tomuto kouzlu barevných obrázků? Pro začátečníka bylo by snad skutečně nejlepší, kdyby začal sbírat všechny obrázky státních vlajek. Není to záležitost snadná ani rychlá. A teprve po čase, až se mu sbírka rozroste, až mu začne dělat starosti "co a jak s tím", začne sbírku třídit, zajímat se, která vlajka od kdy do kdy platila a proč, co bylo důvodem jejího zavedení, změny nebo zrušení, k jakým politickým přeměnám v tom státě docházelo. V tomto stadiu dochází už nutně i ke "studiu", kdy se sběratel začne zajímat hlouběji o denní tisk, zprávy, začne studovat naučné slovníky, jinou literaturu, kdy už jeho koníček přestává být jenom koníčkem pro zábavu. V této době je důležité - nespěchat. Zeptat se, poradit se, pouvažovat, zamyslet se - proč. Protože v této době začíná vlastně odborně budovat svou sbírku, teprve v této době se může pochlubit, že začíná mít s b í r k u v l a j e k. Není možné a není to vlastně ani vůbec důležité, odhadnout nějak čas, od první etapy ke druhé. Může trvat rok, dva, pět let nebo ještě déle. To není ve své podstatě rozhodující. Sběratel zůstává stále jenom sběratelem, i kdyby to byl na slovo vzatý odborník, a jeho koníček zůstává stále jeho koníčkem, ovšem něco se změnilo. Nastala doba, kdy ta jeho sbírka už má hlubší smysl, kdy sám sebe obohacuje poznáním, kdy se sice stále vrací ke své sbírce vlajek, ale nemá před sebou jenom barevné obrázky, nýbrž vidí za nimi osudy a dějiny vzdálených národů a států. Po určité době, kterou opět nelze časově určit, přichází, řekl bych, třetí etapa, kdy se sbírka vlajek nejen početně zvětšuje, ale sběratel začíná mít, aniž by si to sám uvědomil, hluboké znalosti odborné. V této době pečlivě zkoumá, pozoruje, hledá, pátrá, třídí. Malá změna na státním znaku vlajky, které si dříve nevšiml a které nepřikládal důležitost, mu už neujde. Už ji vypátral, už ví, kdy a proč k ní došlo, už má ve své sbírce několik stejných vlajek, ale právě s těmito změnami.

Tady bych snad mohl končit svůj článek, jak sbírat? Vyložil jsem postup, jaký jsem sám zažil, aby se z pouhého sběratele stal opravdový sběratel. Tímto způsobem jsem si sám založil rozsáhlou sbírku vlajek (kolem 2000).

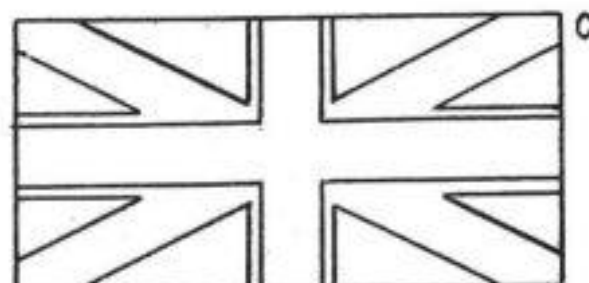
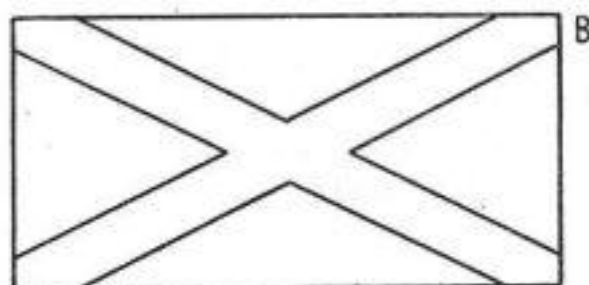
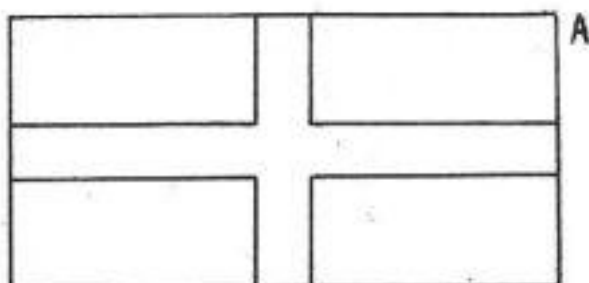
Není to ovšem rada generální a pro všechny, protože mnozí si už zvolili svůj postup, ale je to rada nebo podání pomocné ruky těm, kteří buď ještě nevědí, jak do toho, anebo už sice sbírku mají, ale nevědí, jak dále. Ostatně, každý se může obrátit na Vexilologický klub při OKD Praha 3 a jeho členové ochotně a rádi poradí.

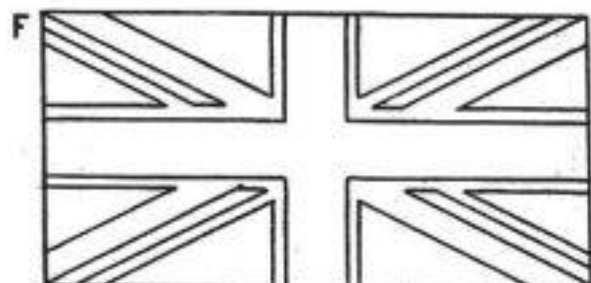
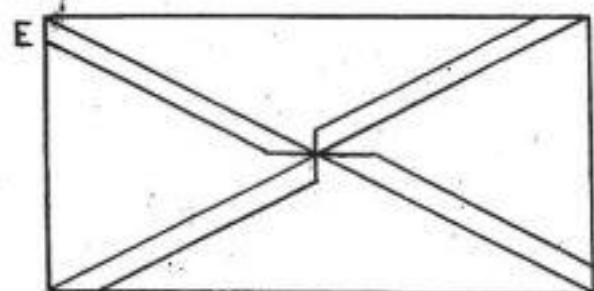
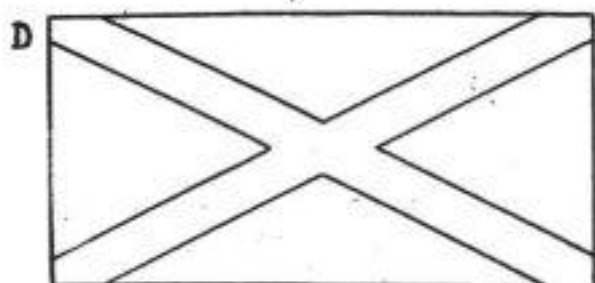
Jiří Hlaváček

VELKÁ BRITÁNIE

Velká Británie se plným oficiálním názvem jmenuje Spojené království Velké Británie a Severního Irsku. Oficiální název, státní znak (ve Velké Británii nazývaný královským erbem) i státní vlajka symbolizují spojení tří zemí pod jedním panovníkem. Britská vlajka (F) má stanovený poměr šířky k délce 1:2. Už od nepaměti se jí říká "Union Jack" a není to přitom myšleno nějak hanlivě. Dnes už nikdo přesně neví, proč právě "jack". Snad proto, že tento výraz znamená v námořnickém názvosloví vlajku na předním lodním stěžni.

Skotský král Jakub IV. z rodu Stuartovců nastoupil pod jménem Jakub I. na anglický trůn v roce 1603 a sjednotil obě země pod svou vládou. Byl prvním králem, který se psal jako král Velké Británie. Ve třetím roce jeho vlády vznikla první podoba britské vlajky (C). Byla složena z vlajky Anglie, červeného středového kříže svatého Jiří na bílém listě (A) a bílého kříže svatého Ondřeje na modrém listě, vlajky Skotska (B). Wales byl v té době součástí Anglie a dávno už nebyl samostatným královstvím. Vlajka Walesu - červený drak na bílém

a zeleném poli - není proto do britské vlajky včleněna.

Červený ondřejský kříž svatého Patrika na bílém listě (D) představuje vlajku Irska. Jeho ramena jsou na britské vlajce zúžena a posunuta tak, jak ukazuje obrázek E. Je to proto, aby spolu se skotským křížem vynikal na vlajce stejně. Na britskou vlajku byl připojen po přijetí zákona o unii Velké Británie a Irska v roce 1801 za panování krále Jiřího III. Kříž svatého Patrika zůstává na vlajce dodnes, třebaže převážná část ostrova tvoří samostatný stát a pouze Severní Irsko, Ulster, dosud spadá pod britskou korunu.

(Podle propagačních materiálů British Information Service, London 1967.)

V. Kalivoda

NÁŠ VEXILOLOGICKÝ KLUB

Náš klub, který sdružuje české a slovenské zájemce o studium a sbírání vlajek a praporů a který aktivně spolupracuje s vexilology ze socialistických států, vstoupil do druhého roku své činnosti. Koncem března počet členů již dosáhl čísla 45. Navíc je 10 spolupracovníků ze socialistických států. Adresy nových členů budou zachyceny v adresáři, který ohystáme vytisknout odděleně.

Činnost našeho klubu v loňském roce dokumentují první publikace vydané pro potřeby členů klubu. Po mnoha jednáních a přípravách se nám podařilo v říjnu vydat trojčíslo zpravodaje klubu, nazvaného Vexilologie, a začátkem ledna letošního roku číslo čtvrté. V říjnu členové dostali také brožuru dr. Zdyška Svobody Vexilologické názvosloví. Všechny tyto publikace byly vydány za pomoci heraldické sekce Kruhu spolupra-

covníků Muzea těžby a zpracování zlata v Jílovém u Prahy. Členové klubu se navzájem poznávali a vyměňovali si zkušenosti na pravidelných měsíčních schůzkách výboru klubu.

Stejně jako v loňském roce i letos koncem ledna obdrželi všichni čeští a slovenští vexilologové pozvánku na výroční členskou schůzi. Tato schůze se konala 3. února v 15 hodin a zúčastnilo se jí 15 členů. Přišli mezi nás nejen pražští členové, ale i vexilologové z Plzně a Hradce Králové. Účastníci výroční schůze nejprve vyslechli zprávu o činnosti klubu v loňském roce a rámcový plán na rok 1973. Byli informováni o vydávání zpravodaje v tomto roce a o přípravě akce zjišťování městských praporů na území Československa. Poté přítomní členové jednohlasně schválili činnost klubu v uplynulém roce i návrh složení nového výboru. Nově zvolený výbor si rozdělil funkce takto :

předseda :	dr. Ludvík Mucha
místopředseda :	dr. Zbyšek Svoboda
jednatel a tiskový referent :	Aleš Brožek
zapisovatel :	Jiří Hlaváček
hospodář :	Pavel Fojtík
výtvarný referent :	Michael Kroupa
člen výboru :	ing. Josef Česák

Zbývající tři hodiny schůze byly věnovány výměně zkušeností, prohlížení vexilologické literatury a materiálu, který účastníci schůze přinesli s sebou. Ing. J. Česák přednesl zajímavý referát "Vexilologie a ženy" o ženách, které ovlivnily vznik státních vlajek.

Také v tomto roce se každou první sobotu v měsíci (kromě měsíců červenec až září) konají schůzky klubu. Začínají v 15 hodin v místnostech OKD v Praze 3, Na chmelnici, Koněvova 217 (stanice el. dráhy č. 9 a 21 "Chmelnice" a konečná stanice autobusu č. 220). První část schůzky je věnována organizačním záležitostem, od 16 hodin je možnost prohlédnout si novou vexilologickou literaturu a materiály.

Aleš Brožek

WOUNDED KNEE

V současné době zaujal světovou veřejnost konflikt mezi Indiány kmene Sioux-Oglala a federální vládou USA. Indiáni, nespokojení se svým postavením v americké společnosti, se postavili na odpor a rozhodli se vydobít si svá práva násilím. 27. února 1973 obsadily dvě stovky Siouxů vesničku Wounded Knee v rezervaci Pine Ridge ve státě Jižní Dakota. Vláda Spojených států pochopitelně dala rozkaz k obklíčení vesnice. Přesto k povstalcům pronikly další skupiny Indiánů. 11.3. vyhlásili povstalci otevřený boj washingtonské vládě a podle některých pramenů v úterý 13.3. vytvořili prozatímní vládu a rozhodli se spravovat svou oblast jako samostatný stát. Do čela jejich hnutí se postavili Russel Means a Dennis Banks. Mezi Siouxy a vládním vojskem začalo docházet k stále častějším přestřelkám. 1. dubna bylo zahájeno jednání a uzavřena dohoda o příměří. Dne 5.4. byla podepsána smlouva, podle níž má být ustavena presidentská komise, zabývající se současnou situací Indiánů, smlouvami uzavřenými v minulém století. Siouxové měli opustit Wounded Knee. Ovšem rozhovory zahájené mezi Indiány a vládou ve Washingtonu byly přerušeny a v důsledku toho odmítli Indiáni vesnici opustit.

V téže době se pokusili o revoltu, ovšem bezvýsledně, také příslušníci kmene Tuscarora v Severní Karolíně.

Celý konflikt nás zajímá i z vexilologického hlediska. Siouxové vyvěsili na kostele ve Wounded Knee svou vlajku složenou ze čtyř vodorovných pruhů - červeného, žlutého, černého a zeleného. Podle popisu symbolizuje červená barva Indiány, černá a žlutá jsou opět barvy pletí barevných obyvatel. Zelená pak představuje barvu země, která byla Indiánům odnata.

Literatura :

Denní tisk 1.3. - 9.4.1973

Nová doba č.12/1973

Paris Match č.1245/ze 17.3.

Pavel Fojtík

Chyba na známce s československým praporem

Federální ministerstvo spojů vydalo 25.1.1973 v sérii Česká a slovenská grafika známku 1,60 Kčs s ryteckým přepisem obrazu Kamila Lhotáka Balón 1972, který je ve sbírkách Poštovního muzea v Praze. Na obraze a tedy i na známce je československý prapor, zavěšený na síťovém obalu balónu, stranově převrácen (červený pruh je vlevo se stanoviska pozorovatele).

Im

VEXILOLOGICKÁ LITERATURA

Universitní knihovna Brno, Leninova 5 - 7, má ve svých fondech tuto vexilologickou literaturu (uvádíme i české publikace) :

- Banščíkov, R.: Gerby, flagi stran mira, Moskva 1957
(Skř.10-389.164)
- Barraclough, E.M.C.: Flags of the World, London - New York,
2.vyd. 1966 (2-604.449)
- Campbell, G.- Evans, I.O.: The Book of Flags, London 1950
(2-266.056)
- Drdacký, K.: Státní vlajka a prapory při slavnostní výzdobě
soukromé, Praha, 2.vyd.1947 (2-198.548)
- Friedel, A.: Deutsche Staatssymbole, Frankfurt a.M. 1968
(2-654.087)
- Gosudarstvennyje flagi stran mira (v angličtině, němčině a
ruštině), Moskva 1964 (Skř.9 A-532.066 až 532.068)
- Gosudarstvennyje flagi stran mira (příloha Novoje vremja
č.42/1968), Moskva 1968 (Skř.8 A-621.570)
- Herzog, H.U.: Flaggen und Wappen, Leipzig 1966
(1-584.023)
- Kalivoda, K.: Československá státní vlajka, Třebechovice
p.O. 1938 (2-144.008/sv.1)
- Lisenkov, M.: Znamja časti - simvol vojinskoj česti, dob-
lesti i slavy, Moskva 1954 (X-344.561)
- Louda, J.: Flaggen und Wappen der Welt von A-Z, Gütersloh
1972 (1-678.863)
- Neubecker, O.: Fahnen und Flaggen, Leipzig 1932
(2-154.518)
- Palivec, V.: Odznaky a vlajky ve sportovní heraldice, Pra-
ha 1970 (2-672.200)
- Rasmussenová, I.F.: World's Oldest Flag is 750, Copenha-
gen 1969 (X2 -623.132)

- Schallwig F.W.: Die Frage der Beflaggung kommunaler Gebäude,
Breslau 1930 (2-362.310)
- Sokolov, V.A.: Simvoly gosudarstvennogo suvereniteta, Sara-
tov 1969 (2-641.524)
- Šubrt, J.: Vlajky nad světem, Praha, 1. vyd. 1962
(S-485.864 až 867)
- Šubrt, J.: Vlajky nad světem, Praha, 2. vyd. 1965
(S-845.864 až 867-65)
- Šubrt, J.: Vlajky nad svetom, Bratislava, 1. vyd. 1965
(1-532.089)
- Šubrt, J.: Vlajky nad svetom, Bratislava, 2. vyd. 1966
(1-532.089-66)
- Šubrt, J.: Vlajky nad svetom, Bratislava, 3. vyd. 1968
(1-532.089-68)
- Šubrt, J.: Nemzetek zászlói, Bratislava 1966
(1-569.138)
- Vlajky světa, Praha 1968 (X-614.654)

Dr. Ludvík Mucha

UPOZORNĚNÍ !

Ve "Vexilologickém názvosloví", které vyšlo jako příloha Vexilologie č. 1-3 v r. 1972 bylo při překreslování pro tiskárnu opomenuto na str. 8 v § 8. vyšrafování u rudé barvy a ponecháno volné pole. Prosíme proto čtenáře, aby si příslušné upravili a vyšrafovali je opačně než je tomu u barvy zelené, tedy takto :

VEXILOGIE - zpravodaj Vexilologického klubu při OKD Praha 3. Vychází neperiodicky a je určen pouze členům klubu.

Toto číslo připravili A. Brožek, dr. L. Mucha
a dr. Zb. Svoboda.

Výtvarně spolupracoval M. Kroupa.

Duben 1973

č. 5